

21

Cr. 2. num. 28

26

1719

21

DISSERTATIO INAUGURALIS
 DE
 CEREBRINA
 CERTITVDINE
 CORPORIS
 DELICTI

P. 423.

QVAM
 PRAESIDE

JO. BALTHASARE WERNHERO

JCTO, POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
 ET ELECT. SAX. CONSILIARIO AVLICO
 ET ORDINARIO, ETC.

IN ACADEMIA VITEMBERGENSI

D. DECEMBR. M DCC XIX.

PRO CONSEQVENDIS

SVMMIS IN VIROQVE JVRE HONORIBVS

AC
 PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS

PVBLICE VENTILANDAM PROPONET

AVCTOR

JO. GODOFREDVS VOGELIVS
 DRESDENSIS.

VITEMBERGAE, EX OFFICINA VIDVAE GERDESIAE.

PHARMACOPŒA
GERMANICA
CORPORIS
MEDICORUM

JOHANNES BALDWINUS VANDERBERG
HABITUS DOCTORIS MEDICINAE
ET PHARMACI
MAGISTER
P. R. O. S. E. C. R. E. T. A. R. I. A.
P. R. O. S. E. C. R. E. T. A. R. I. A.

FRIVILLIGER DOCTORALBRIEF
AN
JOHANNES BALDWINUS VANDERBERG
DRESDEN
KUNSTACADEMIE

§. I.

Pervulgata est eorum, qui ad res Criminales commentati sunt, doctrina: *Capitis poene propter solam rei confessionem locum haud esse, nisi aliunde simul de corpore delicti, ut vocant, constet.* Contra ea aliam quamvis poenam, etsi fortassis corpus affligat, reo, qui delictum fatetur, dictari posse volunt, utut nulla de corpore delicti certitudo habeatur. Vid. CARPZ. P. 4. C. 3. d. 10. ibique cit. Dd. & in Pr. Crim. P. 1. Q. 17. n. 42. Videamus, quibus illi in re tam gravi fundamentis nitantur.

§. II.

Primariam argumenti sedem constituunt in L. 1. §. 24. ff. d. Scto Silan. ubi hæc verba habentur: *Item illud sciendum est, nisi constet, aliquem esse occisum, non haberi de familia questionem; liquere igitur debet, scelere interemtum, ut Scto locus sit.* Atqui manifestum est, in hac lege inter poenas capitis, & alias mitiores, haud distingvi, sed promiscue, ut de cæde Domini certus sit Judex, requiri. Eandemque mentem suam esse, Autor legis, ULP IANUS, disertis verbis ostendit in §. immediate sequenti, quod nempe per quæstionem non tormenta tantum, sed omnem

inquisitionem intelligat. Ut hinc nullum memoratæ distinctionis vestigium in illo Juris textu reperire liceat; sed potius dicendum sit, ne quidem inquirendum, nedum poenam, utut levissimam, imponi debere prius, quam crimen, de quo agitur, revera commissum esse, liquido appareat.

§. III.

Nec vero majus præfidium vulgaræ doctrinæ accedit ex L. 23. §. ult. ff. ad L. Aquil. ubi idem Ulpianus ait: *Si quis hominem vivum falso confiteatur occidisse, postea paratus sit ostendere, hominem vivum esse, Julianus scribit, cessare Aquilianam; quamvis confessus sit, se occidisse; hoc enim solum Actori remittere confessoriam actionem, ne necesse habeat docere, eum occidisse, ceterum occisum esse hominem a quocunque oportet.* Parum abest, quin dicam, in universum in hac de corpore delicti materia incongrue ad illam legem provocari. Neque enim id ibi habetur, quod reus confessus aliter puniri nequeat, quam si crimen perpetratum esse, aliunde constet. Quin potius ex adverso haud obscure inde probari potest, solam confessionem rei, quod hominem occiderit, sufficere, quamdiu contrarium, quod homo adhuc vivat, probari haud possit. Deinde manifestum est, hic non de poena capitali infligenda, sed tantum de L. Aquilia agi, quæ non publicum, sed tantum interesse privatum persequitur. Ut hinc pro communi opinione firmanda nullum omnino fundamentum ex c. l. desumi queat.

§. IV.

Præterea provocari solet ad L. 5. §. 2. ff. *Ne quis enim, qui in jus voc. cujus verba hæc sunt: Docere autem debet quis, per hanc exemptionem factum, quo minus in Jus produceretur; ceterum si nihilominus productus est, cessat poena; quoniam*

niam verba cum effectu sunt accipienda. Sed quis non videt, male hæc omnia ad casum præsentem applicari. Nam & in hac lege de poena Criminali plane sermo haud est, sed de Actione in factum Civili, quæ sua natura exigit, ut datum actu illatum sit, quod eo casu cessat, ubi violenta exemptio haud nocuit, sed nihilofecius reus in Iudicio productus est. Inde vero vulgatam distinctionem, quoad corpus delicti, inter poenas capitales & non capitales afferere, est a baculo ad angulum argumentari velle.

§. V.

Majorem speciem habet argumentum, quod arcesunt ex l. 1. §. 27. ff. de *Quæst.* ubi ULPIANVS ait: *Si quis ulro de maleficio fateatur, non semper ei fides habenda est; nonnunquam enim aut metu, aut qua alia de causa, in se confitentur.* Equidem aperte satis hic traditur regula, quod sola rei confessio non semper fidem mereatur, sed quod tantum in poena capitis imponenda ea valere debeat, de eo nullum in cit. textu vestigium extat.

§. VI.

Illud vero plane miserum, & elumbe argumentum est, quod petitur ex l. 24. ff. d. *Testam. milit.* ubi habetur: *quod privilegium militibus datum, ut quoquo modo facta ab his testamenta rata sint, sic intelligi debeat, ut utique prius constare debeat, testamentum factum esse.* Quid enim, quæso, hoc ad corpus delicti, in causa Criminali investigandum, speciatimque ad distinctionem inter poenas capitales, aliasque extraordinarias, evincendam facit? Ut testamentum valeat, requiri, ut testamentum adsit, adeo sanæ rationi consentaneum est, ut contrarium apertam contradictionem involvat. Quod in ea, in qua versamur, quæstione secus esse, ita liquidum est, ut

hoc prolixius persequi nefas ducam, ne pluribus id ingerendo stuporis Lectorem arguere videar.

§. VII.

Neque etiam ad evincendum id, quod in quæstione est, majus pondus affert *L. 66. §. 4. ff. d. furt.* ubi *Paulus* ait: *Si tu Titium commendaveris, quasi idoneum, cui crederem, & ego in Titium inquisivi, deinde tu alium adducas, quasi Titium, furtum facies, quia Titium esse hunc credo.* Plusquam *Lynceus* fit oportet, cui in hoc textu vel unicum verbulum de corpore delicti videre liceat. Tantum abest, ut ad faciendam distinctionem vulgatam, ullum momentum ex eo depromi queat. Par ratio est *l. 6. ff. de L. Corn. de falsi.* unde verba: *prius oportet esse aliquod testamentum, vel non jure factum, si Senatus Consulto locus sit,* ab instituto prorsus aliena, non nisi incongrue & inepte ad præsentem materiam trahuntur.

§. VIII.

Rationes vero, quas addit *CARPZOVIUS in Pr. Crim. P. 1. q. 16. n. 2. seq.* quod in potestate alicujus non sit, sua confessione facere delictum, ubi tale non est, quod nemo membrorum suorum dominus sit, quod, ubi lex disponit aliquid respectu certæ rei, de illa re prius constare debeat, & quod is, qui vult probare qualitatem, prius probare debeat substantiam, in qua illa qualitas fundetur, perinde ad quaslibet alias poenas applicari queunt, atque ad illas, quæ caput auferunt, & ultimum supplicium involvunt. Vtut vero Doctrina hæc nullum, ut vidimus, in jure Civili, fundamentum habeat, illud tamen rationis est, ut, quo gravior est poena, eo diligentior Judex in corpore delicti investigando esse debeat. Quocirca communem doctrinam ita temperandam esse arbitror, ut in poenis non capitalibus, præsertim iis, quæ corpus affligunt,

fligunt, itidem aliqua corporis delicti certitudo, licet non tanta, quanta in poenis, ultimum supplicium inferentibus, adesse debeat. Neque aliud ex *P. 4. Const. Elect. 33.* evinci potest. Namque ibi præstruitur, furem cum re furtiva, quæ utique corpus delicti quodammodo repræsentat, deprehensum esse.

§. IX.

Sed jam videamus, quomodo in Criminibus Capitalibus circa eruendum delicti corpus occupentur Doctores. Distingunt inter delicta facti transeuntis, & permanentis. In illis solam confessionem, concurrentibus aliis conjecturis validis, ad condemnandum sufficere, putant, in his vero inspectione opus esse contendunt, antequam ultimi supplicii poena dicatur. Quæ regula uti in se fundamento ac ratione haut destituitur, ita in ea ad casus obvenientes, & specialia, quæ occurrunt, delicta applicanda Doctores sibi non satis constant. Quod rursus exemplo *CARPZOVII*, Practicorum, quos vocant, facile Principis, demonstrare licet.

§. X.

Nempe is in *Pr. Crim. c. 1.* inter delicta facti permanentis recte refert *Parricidium*, in cuius poena ordinaria dictanda de corpore delicti plane & liquido consistere debere, ait; id vero per solum cadaveris aspectum fieri, quamvis in eo nulla violentia aut vulnus lethale appareat. Ad textum in *Const. Crim. Carol. Art. 149.* ubi accurata Cadaveris inspectio exigitur, atque, ut omnia vulnera cum omnibus qualitatibus, an punctim, an vero cæsum, illata, exacte describi debeant, respondet, eum de homicidio, non vero de parricidio, loqui. Rationem vero differentiæ in eo consistere, quod poenam homicidii is quoque incurrat, qui animum occidendi non habuit, fed

sed vulnus tamen lethale dolo se infixit; priusquam igitur gladii poena in homicidio reus afficiatur, de vulnere lethali, & quod exinde occisus revera mortuus fuerit, constare debere; quam rationem deficere, putat, in Crimine Parricidii, quippe quod poena ordinaria non vindicetur, nisi delinquens parricidium ex proposito & animo occidendi commiserit; sufficere ergo hic, si reus confiteatur, se ex proposito & animo deliberato parricidium perpetrasse, occisumque corpus oculis Iudicis subjiatur.

§. XI.

Igitur ex mente & sententia CARPZOVII simplex homicida, qui se animo occidendi aliquem obrunxisset fatetur, non aliter, quam si de vulneris lethalitate constet, capitis poena affici potest. Sed Parricidii reus culei poenam ex sola confessione sua subire tenebitur, quamvis nullum accepti vulneris vestigium in cadavere appareat. Ego vero putarim, magis cautum & circumspectum Judicem esse debere in graviori poena, qualis culei est, irroganda, quam ubi de mitiori poena agitur. Quod si igitur confessio rei, quod occidendi animo hominem aggressus eum trucidaverit, cum occisi cadavere ad poenam capitis in simplici homicidio haud sufficit, uti vult CARPZOVIVS, qua specie, quæso, aut ratione sufficere iudicatur ad culei poenam in parricidio imponendam? Nec vero idoneo fundamento CARPZOVIVS nititur. Primo enim nulla lege constitutum est, quod ad parricidii ordinariam poenam requiratur, ut occidendi animum parricida habuerit, nec vulnerandi animus dolosus sufficiat, si cædes inde secuta sit. Neque contrarium ex *Const. Elect. 3. P. 4.* ad quam CARPZOVIVS provocat, evinci potest. Non enim de

de occidendi animo quicquam ibi habetur, sed tantum parricidii dolosi fit mentio, quale etiam sine interficendi animo, sola lædendi voluntate, committi potest. Deinde si vel maxime dicatur, occidendi intentionem in parricidio requiri, inde tamen haud consequitur, nullam in cadavere vulneris, aut Cicatricis, similibusque violentæ mortis signorum rationem habendam esse.

§. XII.

Insequitur CARPZOVIVS: *Et certe, si aliud diceretur, infinita infanticidia impunita remanerent, cum sapissime meretrices infantes necantes digitum vel linteum in os infantis immittendo, cum suffocant; quo casu in corpore occisi infantis neque vulnus, nec cicatrix, neque concussio aliqua, aliudque signum apparet.* Atqui idem in simplici homicidio metuendum est, in quo tamen inspectionem cadaveris, & lethalitatem vulneris necessario regulariter requiri, CARPZOVIVS concedit. Unde id, quod ibidem subjicit, *Judicem in parricidii crimine poenam ordinariam tuto dictare posse, siquidem totum corpus occisi infantis oculis non subjiciatur, ossa tamen vel grana infantis eo in loco, quem reus significavit, reperta fuerint, perinde de omni alio homicidio affirmari potest.*

§. XIII.

Progredimur ad Corpus Delicti in Crimine Hæreseos, in quo investigando imprimis cautum esse debere Judicem, res ipsa docet. Quocirca mirari licet, qui factum, quod CARPZOVIVS, quum in *Praxi sua Criminali P. 1. Q. 44.* de Crimine hæreseos, ejusque poena late tractaret, hoc de corpore delicti eruendo tam necessarium argumentum ne attigerit quidem. Imo, si quid video, tota CARPZOVII doctrina hac in parte male cohæret. Quod ut palpabile fiat, age, recenseamus

B

funda-

fundamenta & rationes, quibus contra poenas in hæreticos statuendas militat. Provocat I. ad verba LVTHERI Tom. 2. *Jenens. Germ. fol. 108. verb. Weltliche Obrigkeit soll zufrieden seyn / und ihres Dinges warten / und lassen glauben so und so / wie man kan und will / und niemand mit Gewalt dringen / denn es ist ein frey Beseß um den Glauben &c. & Tom. 4. Jenens. Germ. fol. 804. verb. Man soll ja einen jeden glauben lassen / was er wolle. Glaubet er unrecht / so hat er genug Straffe am ewigen Feuer in der Hölle / warum will man sie dann martern / so fern sie im Glauben iren / und nicht darneben auffreüßlich wiederstreben &c.* Addit 2. quod nihil absurdus, quam fidem in anima, quæ Spiritus est, cogere velle, cum assensus, qui fidei pars est, sit actus a voluntate elicitus. Allegat 3. verba LACTANTIÏ: *Quis mihi imponat necessitatem, vel credendi, quod nolim, vel quod velim, non credendi, nihil tam voluntarium, quam religio, in qua si animus averfus, jam sublata, jam nulla est.* Citat postea testimonium HENRICI III. Gallia Regis, & MAXIM. II. Imp. Adjicit 4. novam rationem, quod violentis mediis animi subditorum ab illa religione, ad quam coguntur, magis abalienentur, & irritentur, occasio detur cædibus, & tranquillitas Reipublicæ turbetur. Denique 5. varia S. Scripturæ dicta, speciatim Matth. c. XIII. v. 28. de zizaniis in agro non evellendis, excitat.

§. XIV.

Quis jam non existimet, ubi hæc legerit, juxta CARPZOVII sententiam hæreticos, si modo seditio & blasphemia absit, ab omni poena immunes esse debere, & tolerandos esse. Et tamen idem CARPZOVIVS c. I. omnes in hæreticos poenas, sola capitali excepta, admittit & probat, & Magistratum Politicum, si hac in parte

parte indulgeat, neque in hæreticos animadvertat, officio suo non fati fungi, contendit.

§. XV.

Ego ita sentio. Ut in omni inquisitione, & poena graviore imponenda, de corpore delicti constare debet, quod omnes concedunt, ita, ubi cum reis hæreticæ pravitatis res est, iidemque puniendi sunt, præcipuam hanc Judicis curam esse debere. Nec vero est, cur quispiam putet, in hæresi ipsum errorem circa fundamentum fidei Christianæ ad corpus delicti sufficere, de quo proinde ulterius laborandum haud sit. Namque error est in intellectu, non in voluntate. Atqui actus intellectus mere tales, ubi voluntas haud concurrat, objectum legum, inprimis poenaliū, haud constituunt, neque adeo delictum continent. Neque enim præcipi cum effectu potest, ut intellectus aliter rem apprehendat, quam ea se ipsi exhibet, non magis sane, quam oculis injungi potest, ut objectum sub alia imagine recipiant, quam illud se iisdem offert. Assensus voluntatis formatur ex apprehensione intellectus, quæ, ut dixi, ab hominis arbitrio non dependet, sed ad eas facultates pertinet, quas philosophi *naturales* appellant, *liberis* contradistinctas. Apparet igitur, nondum corpus aliquod delicti, propter quod poenæ locus sit, adesse, etiam vel maxime de errore alicujus circa fundamentalem fidei articulum, vel ex scriptis, vel ex propria ejus confessione, liquido constet

§. XVI.

Cum igitur corpus delicti, in crimine hæreseos, in actibus intellectus frustra quærat, solite indagandum est Judici, adversus hæreticum procedere volenti, an malitia aliqua ex parte voluntatis, sine qua nul-

lum verum delictum concipi aut intelligi potest, appareat. Hæc enim in poena irroganda proprie corpus delicti erit. Sic ergo ubi hæreticus seditiose agit, aut hæresin cum maledictis & blasphemis conjungit, poenis, etiam capitalibus, recte subjicietur, quas tamen non ut hæreticus, seu quatenus in intellectu errat, sed, ut quisvis alius Civis seditiosus, sustinebit. Neque hic aliqua in reo pertinacia requiritur, sed & actus præteriti, si de illis constet, puniri queunt.

§. XVII.

Præterea si hæretico a Magistratu interdictum sit, Doctrinam falsam disseminare & spargere, is vero, inhibitione non attenda, alios seducere & corrumpere pergat, is propter obsequium, Magistratui denegatum, ut quisque alius civis inobediens, punietur, ubi corpus delicti facile per testes investigari potest. Sic etiam non dubito, injungi hæretico posse, ut Sacris orthodoxis intersit, quo sic occasionem nanciscatur, errorem suum exuendi, & tenebras intellectui offusas dissipandi. Quod si non fecerit, propter Jussum Magistratus insuper habitum, poenæ rursus sine dubio reus erit.

§. XVIII.

Sicuti vero in memoratis hætenus casibus, in corpore delicti eruendo, nulla difficultas occurrit, cum de illo ex testium, qui fide digni sint, depositione facile constare possit, ita haud paulo difficilior est, corpus delicti in tali hæretico reperire, qui extra ea, quæ credenda sunt, nec nisi divina virtute credi possunt, Magistratui debitam obedientiam præstat, tranquille vivit, neque hæresin suam disseminat, sed tantum rogatus sententiam suam dicit, an is ullo modo, sive exilio, sive alia quavis poena, affici queat. Multi sunt, qui hoc simpli-

simpliciter negant, quorum scripta, cum in omnium manibus sint, citare nihil attinet. Fundamentum, ad quod omnes eorum rationes reduci queunt, huc redit, quod tali casu corpus delicti omnino deficiat. Quod admitto, adeoque nulli coercitioni locum esse largior, quamdiu nulla omnino malitia ex parte voluntatis se exerit. Utrum vero hæc ex sola pertinaci erroris defensione colligi possit, quæritur? Quod ita generaliter nec affirmari, nec negari posse, palam est; sæpissime enim, imo quotidie, fieri solet, ut is, qui in capitali errore versatur, omnes tamen a se dissentientes errare, se solum sapere, constanter putet, firmiterque sibi persuadeat, stupidum esse, quicumque sententiam ipsius admittere, atque amplecti nolit. Quid vero, si talis hæreticus ex S. Scriptura solide refutatus, atque error, in quo hæret, ad oculum ipsi, etiam luce meridiana, quod ajunt, clarius demonstratus sit, neque tamen is errorem agnoscere, & ad veritatem redire velit, annon tunc malitia voluntatis, quæ poenam mereatur, in apricum factis producta censeretur? Ne tunc quidem de corpore delicti sufficienter constare puto. Fieri enim potest, ut argumentorum, etsi evidentissima illa sint, vim nondum assequatur, & capiat; sive quod stupor in intellectu impedimentum injiciat, sive quod falsa persuasio, quæ altissimas jam radices egit, difficulter expugnari, atque evelli possit. Cum ejusmodi hæreticis atque fanaticis omnibus, moderate agendum, summoque studio cavendum, ne in nobis odium, minas, & persequendi studium deprehendant, omnisque vis coactiva absit, quippe quæ neminem emendat, & bonum quidem civem, sed nunquam verum Christianum efficere apta est. Igitur sæpius erudiendi, &, quanta fieri potest,

animi moderatione monendi sunt, ut, invocato diligenter Numinis divini auxilio, S. Scripturam assidue legere, & inprimis loca ostensa, quæ hæresin, quam foveat, damnant, meditari & ponderare, adeoque errorem suum tandem agnoscere discant. Coercitio & poena, qua nihil hic proficitur, procul habenda erit. Quæ omnia & Sacræ Scripturæ consentanea sunt, & consensu Theologorum Orthodoxorum unanimi, quod sciam, confirmantur.

§. XVIII.

Restat igitur, ut illos hæreticos videamus, qui utut intus, & in corde, se erroris sui convictos esse sentiant, hoc tamen ore profiteri, & hæresin dimittere, pertinaciter detrectant, cæteroquin autem a seditione, & propagandi erroris studio alieni sunt. Hos utique, utut fortassis non adeo frequentes sint, poenis affici posse non dubito. Talis enim, prout hic descripta est, pertinacia, non in intellectu, sed voluntate est, & manifestam animi malitiam continet. Atenimvero hic maxima circumspectio in Judice requiritur, ne quamvis constantem erroris defensionem statim pro tali malitiosa pertinacia habeat. Itaque corpus delicti sollicitè investigari oportet, quod neque in sola obstinatione, neque in simplici silentio, aut quando ad argumenta veritatis respondere, aut non vult, aut non potest, sed in liquidis actibus, malitiam voluntatis detegentibus, quæri debet. Cujus exempla esse possunt, si v. g. imprudens hæreticus erga alios fateatur, se de errore suo convictum, tamen veritatem vel propter constantiæ gloriam, vel ex odio fortassis erga Clerum orthodoxum, aut alia quavis ex causa, profiteri nolle. Sed, ut monui, tales circumstantiæ non supponi, aut incerta conjectura præsumi, sed

sed ad inveniendum corpus delicti, sufficienter probari debent. Quodsi hujusmodi casus rariores & vix dabiles sunt, raræ etiam & vix dabiles debebant esse poenæ, in hujus generis hæreticos, statuendæ.

§. XX.

Transeamus nunc ad Crimen *Magia*. Quale dari, nec solum pactum expressum cum Diabolo iniri, sed & concubitus nefandus cum eo exerceri posse, vel ob solam *P. 4. Const. Elect. 2.* quæ certam in utrumque casum poenam definit, dubitare nefas videtur. Illud tantum hoc loco moneri sufficiat, quod & in crimine magiæ, ad poenam, imprimis capitalem, infligendam Judex de Corpore delicti certus esse debeat. Equidem non reprehendo *CARPZOVIVM*, quando *Pr. Crim. P. 2. 49.* statuit, in delictis occultis & difficilis probationis satis esse, si de illorum corpore per conjecturas constet, & quod præsumtiva, & conjecturata, ut loquitur, probatio pro plena & concludenti habeatur. Sedenimvero conjecturæ illæ ita comparatæ esse debent, ut veritatem facti, gravi, & ratione sua utenti, Judici persuadere queant; quum tali casu non de stulticiis, aut glande legenda, sed vita hominis, agatur.

§. XXI.

Igitur nunc videamus Indicia, quæ *CARPZOVIVS c. 1.* ad probandum delicti corpus in Crimine Magiæ afferunt. Primum indicium eidem est, si Lamiæ hoc Crimen Confessæ cum aliis certis & convictis Magis sæpius consuetudinem & familiaritatem habuerint. Pro qua sententia excitat *Ord. Crim. Art. 44. verb. Auch sonderliche Gemeinschaft.* Additque, multis citatis textibus Juris, quibus opus non fuerat, quod similis simili plerumque adhæ-

adhærescat. Sed hic magna circumspectio opus est. Namque diligenter examinandum erit, qualis fuerit conversatio, & unde orta; Præterea non apparet, quomodo magna alicui familiaritas, cum certis & convictis magis, intercedere queat; cum utique tales carceri includi, & ad ignis supplicium destinari soleant, ut sine permissu Magistratus adiri, & compellari facile haud queant.

§. XXII.

Aliud Magiæ indicium CARPZOVIO est, *si cubili, domoque saga momento abfuerit, foribus oclusis, qua vesperi incubuerit lecto suo, ac postea in idem cubile revertatur.* Hic vero necesse est, ut testes præsentés fuerint, cum foemina lectum peteret, in eoque recumberet, & vigilantes accurate observaverint, eandem per januam clausam exivisse, lecto vacuo relicto, ac postea rursus, clausis foribus in cubile se recepisse. Testes etiam graves esse debent, ejusque ætatis & conditionis, ut fidem mereantur. Neque enim, ubi de causa sanguinis agitur, quævis aniles fabulæ audiri debent. Quod iudicium etiam de illo Indicio, *si Lamia oculos fascinet, incantetque carmina,* ferri oportet. Quod enim hoc factum sit, difficillimæ probationis est, neque ad id probandum, quævis præstigia & oculorum ludibria sufficiunt. Illud vero simplex valde, nec iudicis persona satis dignum Magiæ indicium est, quod CARPZOVIVS c. l. addit: *Si flere & lacrymari non possit.* Idemque viris magis, quam mulieribus, quæ, ut flerent, oculos erudiere suos, metuendum est. Quasi hominum quisque in potestate lacrymas, ut risum, habeat, neque id a cujusvis, vel temperamento, vel consuetudine, aliisque circumstantiis, penderet. Miror, non addi indicium, si foemina in flumen delata,
non

non submergatur, sed aquæ innatet; quam egregiam Criminis Magiæ purgationem olim inter Germanos usurpatam fuisse constat.

§. XXIII.

Addit *Carpzovius*, ex damno etiam artibus magicis illato hominibus, vel jumentis, probabiliter colligendum foedus, aut pactiōnem cum Satana fuisse contractum, ut quæ potissimum eo tendat, quo Dæmonis auxilio freti aliis etiam quasi beneficia præstando, noceant. Atenimvero ad certitudinem corporis delicti haud sufficit, damnum revera datum esse, sed præterea demonstrari debet, ex causis magicis eventum probabiliter secutum esse; cujus aliæ, & fortassis plane naturales causæ existere queunt.

§. XXIV.

Pergit *Carpzovius c. l.* atque contendit, evidens & permanens factum præsumi, imo potius probari, si instrumentum obligationis, mutuique inter magum & Diabolum pacti, ab eo subsignatum reperiatur in scrinio ejus. Sed enim, si subscriptio & subsignatio ab eo solo facta, qui Magiæ accusatur, tantum indicium conatus, non Criminis ipsius, quod ab hoc plurimum differt, erit. Neque vero memini casus, ubi vera ipsius Diaboli manus, & sigillum ostensum fuerit. Sicuti etiam Sermones a Saga cum Dæmone habiti diligenter examinandi sunt. *Invocatio* etiam diaboli per se quidem atrox idololatria est, gravissimamque poenam meretur, sed nondum pacti cum Dæmone expresse initi legitimum indicium habendum erit.

§. XXV.

Subjicit *CARPZOVIUS, confessionem rei cum aliorum magorum ac lamiarum confessionibus, conferendam esse, ac pro-*

C

be

be advertendum, an cum iisdem concordet, & conveniat; qua concordantia veritatem ac certitudinem delicti probabiliter importet. Provocat deinde ad Io. Bod. qui scripserit, omnium, quotquot sint, vel in remotissimis & longissime disitis terris, magorum confessiones fimiles esse, & concordantes; Propriam quoque experientiam ex Actis, ad Scab. Lipsiensem delatis, haustam allegat; unde didicerit, quod omnes fere unanimiter deponant, Dæmonem in forma Viri aut Juvenis vestimentis induti, sed unguam aut pedem bovis, vaccæ, aut equi habentis sibi comparuisse; illas etiam, quæ concubitum cum diabolo exercuerint, in hoc convenire, quod semen & membrum virile fuerit frigidum, item quod Dæmon nomine peculiari, & sæpissime Johannis ab illis vocari voluerit. At enim vero quam fallax & frigidum hoc argumentum sit, quivis sanæ mentis, nec præjudiciis occoecatus, facile intelligit; ut hinc prudens Judex tali indicio fidere haud debeat. Nam & fabularum in diversis provinciis consensio dari, eademque ab uno loco in alium, perpetua velut traditione, bona fide transire queunt.

§. XXVI.

In universum circa hoc negotium recte monet BEYERVS *Delin. Jur. Crim. ad art. 44. pos. 19. seqq.* discernendam esse Magiam Naturalem, a supernaturali; illam, si aliis noceat, etiam illicitam esse, sed non ultimo supplicio expiandam; neque per sævos cruciatus atque tormenta indagandam; porro examinandum, an suspectus, vel jam confessus, sit temperamenti viscosi, & valde melancholici, quales homines sæpe videant, quod non est, aut a se fieri putent, quod longe aliam originem habeat; denique in re incerta, qualis vel
maxi-

maxime hæc sit, magis pro reo, quam contra eum, laborandum esse. Adde, corpus delicti in crimine tam obscuro non ex anilibus fabulis colligi, sed, maxima cura, atque industria adhibita, ex certis & indubitatis rerum argumentis arcesse debere. Ut hinc, mea sententia, duo extrema hic vitanda sint, unum, ne temere crimen Magiæ, tot seculorum experientia, firmatum, in dubium vocetur, aut prorsus negetur; alterum, ne quævis simplicium, aut insanientium muliercularum, deliramenta, vel inquisitione, vel rogo, digna existimemus.

§. XXVII.

Succedit Crimen *Adulterii*; in quo, ad infligendam capitalem poenam, corpus delicti sufficiens adesse censetur, si vel utriusque partis confessio haberi possit, vel unius etiam confessio tormentis extorta, aut aliis certis atque indubitatis indiciis stipata fuerit. Vbi primo nullum fundamentum video, cur propter solam unius partis confessionem quævis poena, capitali, mitior, uti CARPZOVIVS *c. l. n. 34. seqq.* statuit, etiam suffigationis, dictari queat, etsi nullum criminis commissi indicium probabile concurrat. Equidem citatur *P. 4. Const. Elect. 33.* ubi fur confessus suffigatione ac perpetua relegatione puniri iubetur, quamvis de ipso facto nihil certi cognosci possit. At enim vero primum hujusmodi jus singulare in facto peculiariter constitutum ad alia delicta non statim extendi debet. Præsertim cum in materia poenali, qualis hæc est, restrictivam interpretationem adhiberi oporteat. Deinde, ut superius §. 9. *in fin.* monui, in casu, quem laudata Constitutio supponit, non omne corpus delicti deficit.

§. XXVIII.

Alterum, quo CARPZOVIVS nititur, fundamentum est,

est, quod reus, etiam si crimen confessus non sit, ex solis iudiciis & præsumtionibus in pœnam extraordinariam condemnari possit. Quod puto, aperte falsum esse, si Iudicis personam spectes. Nulli enim pœnæ regulariter, & ubi aliud lege speciatim constitutum haud est, locus esse potest, nisi reus vel crimen confessus, vel plene convictus fuerit. Solæ conjecturæ, & probabilia iudicia, ad remedium eruendæ veritatis dictandum sufficere quidem possunt, minus autem ad condemnandum. Neque aliud in *Lege*, quam CARPZOVIUS ad partes vocat, 3. ff. de Offic. Præf. Vigil. habetur.

§. XXIX.

Sicuti vero unius partis confessionem, certis atque indubitatis iudiciis concurrentibus, ad capitis pœnam sufficere, nemo sanæ mentis facile dubitabit; ita nulla idonea ratio reddi potest, cur utriusque partis nuda confessio, unius confessioni, probabilius iudiciis & conjecturis firmatæ, anteferri, atque ad repræsentandum corpus delicti ita simpliciter sufficiens, censi debeat. Quidni enim eadem facilitate, qua una pars adulterium fatetur, altera pars quoque idem fateri possit? Ut non appareat, quale pondus magnopere correi confessio addere debeat, cum eadem alias nullum omnino indicium producere, aut complicem ullo modo gravare possit. Et cur, quæso, correi confessioni non æquiparetur unius idonei testis depositio, qui fortassis ipsum actum, & concubitum, suis oculis vidit, idemque Jurejurando asseuerare paratus est? Eandem sententiam, quod ad ordinariam adulterii pœnam dictandam utriusque partis confessio necessaria haud sit, non obscure confirmat *L. 17. §. 6. ff. d. Adult.* ad quam sæpè frigide CARPZOVIUS respondet; quum fateri teneatur, Jure Digestorum etiam delictum hoc capitale fuisse. Neque

Neque etiam in Jure Canonico textus occurrit, qui utriusque confessionem in Crimine adulterii simpliciter requirat.

§. XXX.

Graviter idem hoc monuit *Illustris Dn. a BERGER El. Jurispr. Crim. pag. 135.* eamque sententiam stabilivit exemplo, Criminis Sodomiae, ut & concubitus cum Dæmone, ubi ultimi supplicii poena dictari solet, quamvis confessio, ex utraque parte, frustra expectetur. Putat quidem CARPZOVIVS *c. l. 5, 32.* singularem dictorum criminum rationem esse. Sed ejus opinionis nullum idoneum argumentum affert. Nam quod ait, *hoc in crimine maleficii ceu omnium horribilissimo specialiter receptum esse, ac propterea in consequentiam non trahendum, nec ad delictum adulterii extendendum*, ad id, quod in quæstione est, probandum haud sufficit, sed differentiae ratio, quoad corpus delicti, evidenter ostendi debebat. Equidem provocat ad Jo. BODINVM in *Dæmonom. L. 4. c. 3.* qui contendit, *in hoc super alia omnia tam turpi, tam horrendo & detestando, omnique parricidio detestabiliori crimine, in quo tam difficiles sint probationes, tamque abdita scelera, ut e millenis vix unus merito supplicio affici possit, nihil necesse esse, religiose herere quenquam regulis procedendi, sed extra ordinem oportere fieri illius judicium, diversa a cæteris criminibus ratione.* Sed enim vero tantum abest, ut propter atrocitatem criminis qualiscunque corporis delicti certitudo sufficere debeat, ut potius illius intuitu multo accuratius hoc erui, omniaque ad vivum refecari debeant.

§. XXXI.

Addit CARPZOVIVS: *Præterea, si in delicto maleficii præsumptiones ad condemnationem non sufficerent, rarissime*

sine aut nunquam reus merito supplicio affici posset, quia istud crimen adeo est occultum, ut ne minima ejus vestigia aut corpus delicti unquam appareat. Hoc vero minus ad mortis supplicium properare debet Judex, quo major in corpore delicti reperiendo difficultas occurrit. Subjicit laudatus CARPZOVIVS, diversam rationem esse adulterii, quod licet quoque crimen sit obscurum, in eo tamen confessionem utriusque rei conformem corpus delicti representare. Sed vero quis non videt, probationis loco peti hic id, quod est in principio. Ratio enim reddi debebat, cur in adulterii crimine utriusque partis confessio ad ultimi supplicii poenam necessaria sit, nec sola unius partis confessio cum indiciiis probabilibus satis esse, & nihilo secius tamen in maleficio ad ignis supplicium sufficere debeat. Sed & illa, quæ apud CARPZOVIVM c. l. sequuntur, quod criminis adulterii socius absens & fugitivus, si banni processu instituto non compareat, pro confessio haberi, atque hoc ipso veritas delicti demonstrari queat, hoc tantum probant, quod correi in fuga constituti confessio, et si ficta, haberi possit, non vero id, quod eadem præcise requiratur, de quo in præsentia quæstio est, inferunt.

§. XXXII.

Quamvis igitur, teste GANDIN. in *Tr. Malef. Rubr. d. Præsumt. & indic.* quem citat CARPZOVIVS, omnes Sapientes Bononiæ, ita fenserint, sicque etiam viderit, de consuetudine observari, causam tamen gravem sibi habere visus est Ordo Jctorum hujus Academiæ, cur de illa opinione, vulgo recepta, dubitaret, eandemque inter casus dubios Potentissimi Legislatoris Saxonis decisioni submitteret. Quæstum ipsum, quod extat apud *Illustrem Dn. a BERGER El. Ipr. Crim. p. 195.* quia doctrinam hanc egre-

egregie illustrat, hoc loco recitari, non abs re fuerit. Verb. Nachdem auch ferner sich in facto ereignet / daß eine vereehlichte Weibes Person in diesem Ehr- Fürstenthum den mit einem ledigen Menschen begangenen Ehebruch Gerichtlich gestanden / und so wohl aus der verdächtigen Conuersation / als auch anderen Umständen zur Gnüge abzunehmen gewesen / daß solch Geständniß an ihm selbst wahr / und nicht etwan aus Furcht vor der Marter oder tædio vitæ herrührete / So ist demnach Zweifel vorgefallen / weil derjenige / mit welchem sie zum öfftern Ehebruch begangen zu haben gestanden / in der letzten Conuersation mit der Inquisition von derselben Ehemann entleibet worden / und man also seine Confession nicht haben können / ob ihr einseitiges Bekändniß sie mit der ordentlichen Straffe des Ehebruchs zu belegen / zulänglich sey? Davon einige unter Uns die Doctrinam CARPZOVII in *Pr. Crim. qu. 60.* urgiret / welcher auch vormahls unsere Vorfahren / wie *num. 7.* referiret wird / beygefallen. Andere aber haben dessen vornehmste ration n. 8. defectum scilicet corporis delicti, daher nicht vor sufficient gehalten / weil auch / wenn gleich utriusque Correi confessio vorhanden / dennoch in delictis facti non permanentis, worunter der Ehebruch gehöret / kein corpus delicti in rei veritate, sondern nur ex interpretatione & æstimatione juris zubefinden; welches gedachter Herr CARPZOVIVS selbst nicht in Abrede seyn könnte / indem er *d. n. 8.* also schriebe: utriusque partis confessionem sufficientem visam fuisse ad repræsentationem corporis delicti; Woraus sie ferner schließen wollen / daß in dergleichen Fällen / wo unius partis confessio categorica & clara vorhanden / und hierüber aus allen Umständen soviel abzunehmen / daß das beschehene Bekändniß der Wahrheit gang ähulich / also auch non sola confessio unius rei, sondern auch die Umstände und andere indicia religio.

religionem iudicis instruiren/ so wohl die repräsentatio corporis delicti, als in utriusque confessione, statt habe/ in noch mehrern Erwehung/ daß zuweilen auch unius confessio den Richter ad dictandam poenam ultimi supplicii zu bewegen pfleget/ wie dergleichen Fall sich bey denen Hexen ereignet/ so die Vermischung mit dem Teuffel gestehen/ welche/ obgleich des Teuffels Geständniß ermangelt/ dennoch mit dem Feuer gestraffet werden können. Stellen derowegen zu Eur Chur-Fürstl. Durchl. Gnädigsten Gefallen/ ob Sie es bey der Doctrina CARPZOVII bewenden lassen/ oder in Betrachtung derer von einigen unsers Collegii angeführte rationen, hierinnen etwas anders und gewisses zu constituiren gnädigst geruhen wollen.

§. XXXIII.

Videamus nunc, quid in recessu habeat illa limitatio, quod confessio adulteri tormentis extorta ad repräsentandum delicti corpus sufficiat, adeoque capitalis poena tali casu tuto infligi queat. Unde Doctores, qui ad res Criminales commentati sunt, cautelæ loco commendare solent, ut correus potius confiteatur ante, quam in tortura; quod priore casu extra ordinem, posteriori autem capite plectatur. Autor hujus opinionis, in foro receptæ, est CARPZOVIVS in *Pr. Crim. P. 2. Q. 60. n. 39. seqq.* Ad quam firmandam primo recitat specialem Constitutionem D. Augusti Elect. Saxon. quam hic commemorari, operæ pretium fuerit. Ita vero illius verba habent: Und dieneil sonderlich neulicher Zeit in vorigen Schöpffen Stuhl aus der 45. Constit. des Vierdten Theils/ und was darbey angezogen/ und in der Berathschlagung vorgelauffen seyn mag/ durch eine Singularität eingeführet/ daß der Ehebruch und dergleichen heimlich begangene Laster nicht mit geordneter Poen des Leibes oder Lebens/ sondern etwas sinder zu straffen

straffen seyn solte / wann beyde verbrochende Theile nicht zugleich bekommen / oder gerechtfertiget werden möchten / ungeachtet / daß wider den einen Verbrecher genugsame indicia ad torturam vorhanden / dasselbige Theil auch den Ehebruch Selbst gestanden und bekant. So ist unser eruster Wille und Meynung / daß unsere Schöppen dieser singular opinion nicht nachsehen / sondern dieselbige gänglich abthun / und in solchen Lastern die von Uns gesetzte und constituirte Straffen / stracks auff die Confession / so aus der Tortur erfolget / wie in andern Fällen / sprechen und erkennen. Inmassen diese und unserer Råthe Meynung nicht gewesen / durch die bemeldte Constitution eine Aenderung oder Linderung der Straffen / in solchen Lastern ausserhalb derer / so nicht auff der That / sondern auf blossen Rühmen und Injurien stehen / zusetzen / oder eine solche singular opinion aus etlichen notaten einführen zu lassen &c. Equidem in hac Constitutione habetur, quod confessio in tortura edita, ad condemnandum sufficiat, sed quod illa, quæ libere, & sponte, sine cruciatu torturæ, facta est, minus sufficere debeat, de eo, si quid video, nihil quicquam in illa habetur. Satis esse dicitur, si indicia, quæ ad torturam sufficiant, adsint; sive confessio deinceps sponte fiat, sive tormentis extorqueatur, nihil interest, nec ibi distinguitur.

§. XXXIV.

Addit CARPZOVIVS, hujus dispositionis vix ullam aliam dari posse rationem, quam quod confessio in tortura facta, indiciis violentissimis ac certis vestita sit, cum reus absque indiciis ejusmodi præcedentibus, præsertim in Crimine adulterii occulto, torturæ subjici nequeat; proinde, licet hoc casu adulterium testibus & ipso facto probatum non fuerit, ex violentissima tamen præsumptione, quæ ex indiciis præcedentibus, confes-

D

sione

fione delicti, ejusque perseverantia oriatur, id perpetratum esse, tuto colligi posse. Atqui idem de Confessione ante torturam facta affirmari posse, palam est. Quid enim, si reus, prægnantibus indiciis gravatus, tormentisque subjiendus sponte Crimen fateatur, ut eum torqueri necesse haud sit, quæ ratio, quæso, reddi potest, cur talis confessio libera ad ultimum supplicium sufficere non æque debeat, quam confessio tormentis expressa; cum utique indicia, quæ ad torturam sufficiant, concurrant? Oedipi loco mihi sit, qui hic idoneam diverfitatis rationem allegare sciat. Sensit hoc *illustri* Dn. Bergerus. Hinc in *Elect. Jurispr. Crim. Membr. IV. §. 1. in fin. p. 135.* hanc limitationem addit: Modo reus initio statim inquisitionis delictum fateatur, antequam Judex indicia, quæ contra ipsum militant, exactius perquirat; alioquin, excitatis deinceps indiciis indubitatis, ad quæstionem sufficientibus, ipsi hæc cautio parum proficiet. Aliter vero existimat CARPZOVIVS c. l. n. 45. ubi quæstionem format: *Virum, si reus de adulterio suspectus, indicii gravatus, & prævia sententia quæstioni subjiendus, in præsentia Carnificis & loco tortura, antequam tamen ea adhibeatur, delictum confessus fuerit, mortis poena affici possit, etiamsi coadulterans persona in fuga sit?* Vbi recte CARPZOVIVS philosophatur, quando ait, parum interessè videri, an tortura fieri debeat, an facta sit, & an reus quæstioni jam subjiendus, aut subiectus, Crimen confiteatur. Sed nullum idoneum fundamentum allegat, cur ipsi, & Scabinis Lipsiensibus, contraria sententia placuerit. Cui sane Electoralis Sanctio, superius citata, nullum robar addit. Neque enim, ut in ante dictis ostensum est, illa torturam prærequirit, sed tantum confessionem, tormentis extortam, ad condemnandum sufficere,

re,

re, statuit, non vero idem de libera confessione, si prægnantes conjecturæ de crimine admisso concurrant, negat. Argumentum vero, a contrario sensu desumptum, hic nullo modo applicari potest. Quum observantiam Scabinatus, de utriusque rei confessione ad poenam capitalem necessaria, tanquam singularem opinionem, expressè rejiciat.

§. XXXV.

Ad Cerebrinam certitudinem corporis Delicti, in Crimine Homicidii, inprimis etiam Judicium Medicorum de lethaliitate Vulneris, si hoc necessarium esse creditur, referri debet. Equidem hoc regulariter juxta præscriptum *Ord. Carol.* adhibendum esse, haud nego; eisdemque sine dubio maximum pondus inest. Sed quod citra talem inspectionem Capitis poena nunquam homicidæ dictari queat, ad somnia Doctorum pertinet, quibus umbra interdum pro Junone est. Etenim, quod nec inter ipsos Medicos circa definitionem Vulnerum Lethalium conveniat, apertissime ostendit *Dn. Stahl. in Diff. de Vuln. Lethal.* Mirum est, quantopere illorum Judicia, circa hoc negotium, sæpenumero differant. De quo legi merentur exempla, relata a *D. Barthio in Hodeg. forens. t. 6. p. 990. seqq.* ubi & distinctio inter vulnera, quæ absolute, & quæ tantum per se Lethalia sunt, occurrit. Ita vero planissima elabendi via homicidii dabitur, atque divina Sanctio facili opera excludi poterit, ut recte judicat *D. Beyerus Pos. ad Pandect. tit. Ad L. Cornel. d. Sicar. pos. 6.* Nec vero crediderim, antiquissimis temporibus olim, cum DEVS legem de homicida morte plectendo ferret, solennem cadaveris sectionem, in usu fuisse. Saltem sacer Codex de illa silet. Cujus,

si necessaria esset, mentio in re tam gravis momenti non facile prætermiſſa fuiſſet.

§. XXXVI.

Neque vero id, quod vulgo contendunt, laudata *Conſt. Crim.* præcipit. Nempe juxta *art. 147.* ſi quis, accepto vulnere, poſt aliquod temporis intervallum obiſſet, dubiumque relinqueretur, an mors ex vulnere ſecuta eſſet, nec ne, temporis ratio haberi, idque attendi ſolebat, an brevi tempore poſt vulnus inflictum deceſſiſſet, nec ne. Medici etiam & Chirurghi, & quicumque demum ægroti curam geſſerat, de ejus regimine teſtes vocabantur; medicamenti etiam, quæ adhibita eſſent, ſolicite examinatis, ut conjectura inde capi poſſet. Sed in hujusmodi argumentorum locum ſucceſſit inſpectio & ſectio Cadaveris juxta *Art. 149.* in quo tamen de abſoluta, hanc adhibendi, neceſſitate, & quod citra eam pœna capitalis imponi nequeat, ne verbum quidem habetur. Add. Dn. BODINI *Diſſ. de non requirenda Lethaliſſate Vulneris* *ib. 10. ſeqq.* BEYERVS *Del. Jur. Crim. ad Art. 146. ſeqq.* Meretur hic inter caſus dubios Potentiſſimi Reg. Polon. Deciſioni a Collegiis Juridicis Saxonix oblatos legi *Quæſtum X. & XI.* quod utrumque recitat *Illuſtris Dn. BERGERVS Elect. Jurispr. Crim. p. 168. ſeqq.*

§. XXXVII.

Speciatim in Crimine Infanticidii, quando de partu, an vixerit, nec ne, quæritur, certitudo Corporis delicti ſæpe ex incertis & fallaciſſimis indiciis colligi & æſtimari ſolet. Ubi primo occurrit notiſſimum Experimentum, quod, Pulmonis in aquam injectione, fieri ſolet. Cujus falſitatem cum plures jam, Jcti æque, ac Medici, demonſtraverint, dicta ab illis repetere, & actum agere

agere nolumus. Vid. SCHOEPFER. *Diff. de Pulm. infant. nat. vel submerg.* BOHN. *d. Off. Med. P. 2. c. 6. p. 663. seq.* D. HEIL. *d. Proc. Inquis. c. 1. §. 7.* Magis perplexa, & altioris indaginis quæstio est, quid faciendum Judici, si infanticidii rea, partum vixisse confiteatur quidem, sed rationem scientiæ talem alleget, quæ nihil certi omnino inferat. Sic in ipsis rerum argumentis non semel evenit casus, ut mater, tam atrocis criminis rea, contenderet, se de vita infantis propterea certam esse, quod illum se movere, senserit; sed vagitum & ploratum se audivisse, negaret. Qualis confessio, quum fallaci conjectura nitatur, non statim certum reddit delicti corpus. Cum fieri possit, ut tali casu mater in errore versetur, neque motus ab intrinseco principio venerit; sed aliunde ortus sit. Et quamvis, ad corpus delicti certius erendum, tormenta aliquando adhiberi posse, haud negem, non tamen apparet, quomodo tali casu torturæ locus esse queat. Quum rea utique haut neget, sed fateatur, partum vixisse. Quid vero consilii tandem capiendum erit? Puto, ante omnia reliquas etiam circumstantias omnes diligentissime ponderandas, & speciatim Medicorum testimonia atque Judicia examinari debere, utrum circa quæstionem, de vita partus, conspirent, an dissideant; ita ut hoc posteriori casu aliquando tutius sit, ab ultimi supplicii pœna recedere, & extra ordinem ream punire, quam conscientiam suam ancipiti periculo exponere, si forte partus nunquam vixerit, aut saltem mortuus jam fuerit, antequam eum enixa esset mater. Notabile exemplum, quod ante plures annos Collegio JCorum Vitebergenfium oblatum fuit, late recensuit, sententiasque & defensionum momenta cum reliquis eo pertinentibus Actis excerptis,

D 3

qui

qui tum reæ Patronus atque defensor fuit, D. HEIL d. Proc. Inquis. pag. 503. seqq. Id vero, cum a regula abeat, non nisi propter graves causas, & singulares circumstantias, quales in memorato casu concurrebant, locum habere debet. Ordinatum enim & regulariter, ubi firmum & consentiens Medicorum iudicium de vita parvus adest, eumque vixisse, & a se occisum esse, rea fatetur, ut non adeo certum & infallibile indicium, ex quo vitam ejus collegerit, alleget, a poena tamen ordinaria per intempestivam misericordiam deflecti haud debet; Quod alias facilis hæc esset via, meritissimis poenis se subducendi, atque infinita infanticidia impunita relinquerentur.

§. XXXVIII.

Sed & hoc ad Corpus Delicti in poenis capitalibus interdum perperam requiri videas, ut rei confessio per tormenta extorqueatur. Graviter hoc monet Potentissimus Rex Polon. Dominus noster longe Clementissimus, in recentissimo Mandato, wegengeschwinder Exequirung derer Räuber und Diebe / quod hoc ipso anno publicatum est. verb. Nachdem auch ebener massen in angezogenem Mandat von 16. Septembr. 1710. ausdrücklich schon sanciret / wollen durch dergleichen Einbrüche / gewaltsame Thaten und Raubereyen nicht nur der öffentliche Land- und Haus- Frieden gebroschen wird / sondern auch solche gemeiniglich des Nachts geschehen / und die Erfahrung zugleich bezeuget / welchergestalt unterschiedene / so dieses Unglück betroffen / sowohl ihres Vermögens beraubet / als auch um solches anzugeben / und kein Geschrey zu machen / bis auff den Tod gepeiniget / geschlagen und verwundet worden / solchemnach aber / was massen dieses böß zusammen rottirte Volk darbey zugleich animum occidendi habe / offenbare / daß so dann diejenige / welche bey dergleichen That angetroffen und verfolget würden / ohne Unterscheid /

Scheid / ob Sie solchen Selbst verübet / oder nur auff der Wasche gestanden / ingleichen / ob Sie was von dem Raube genossen oder nicht / an dem Leben / nach Beschaffenheit der vorfallenden Umstände / durch den Strang oder Rad gestraffet / diese Straffe auch an der Land-Strassen der Stadt oder Dorffes / wo die That geschehen / exequirt werden / und es hierbey auff ihr eigen Bekännniß / und daß solches præcise extorquirt werden müsse / gleichfalls eben nicht ankommen / sondern gnug seyn solle / daß Sie bey dergleichen Gelegenheit ertappet worden. Qua occasione reliqua etiam capita, quæ in citato Mandat, publicæ securitatis, & tranquillitatis causa, constituta sunt, breviter annotasse, operæ pretium, neque Lectori ingratum, fore puro. Nempe eodem Mandato cautum est, quod in crimine furti violenti, & cum effractione commissi, sola etiam gravis suspicio ad fustigationis poenam & condemnationem ad Opus publicum sufficiat. verb. Gestaltt denn auch nicht minder bey solchen Personen / wieder welche ein zulänglicher Verdacht / daß Sie von einer solchen Bande seyn möchten / süglich zu fassen / der starcke Staupen-Schlag und noch darauff der Bestungs-Bau statt haben soll / wann bey ihnen die zu gewaltsamen Einbrüchen brauchende Instrumenta von Brech-Stangen und dergleichen / oder auch einige von denen geraubeten Sachen / welche der Eigenthums-Herr / deme Sie geraubet worden / endlich bestärcket / oder dessen Er sonst durch zwey tüchtige Zeugen zu überführen / befunden worden / und der beschuldigte nicht sofort in conienti beybringen kan / wie und auff was Arth er zu denenselben rechtmäßiger weise gekommen / da denn dessen eigenes Geständniß ebenermaßen nicht nöthig ic. Præterea idem Mandatum omnes, quæ super valore quinque aureorum, quomodo illi computari debeant, ortæ & in foro agitatae sunt

sunt lites, saluberrime recidit. verb. Wir wollen auch nicht we-
niger die gemeine und Haus-Diebe / wenn sie soviel / als das
in unserer 32. Constitution Part. IV. gesetzte Quantum bes-
träget / welches wir hiermit / umb gleichfalls allen Scrupel
mit Ausrechnung des Werthes derer besten Ungarischen Gul-
den zu vermeiden / auff zwölf Thaler 12. Groschen courr.
dererminiret 3c. Sed & res furtiva in posterum in Sa-
xonia restituenda est, & condictio furtiva locum habet,
quamvis fur ultimo supplicio affectus sit. verb. Gleich-
wie nicht minder die bisher erzehlte Verbrecher / so mit Leis-
bes-Straffe oder Bestungs-Bau belegt werden / sowohl /
als derer hingerichteten Missethäter Erben / ob schon das ge-
stohlene Guth in natura nicht mehr zugegen / und bey ihnen
verhanden / dennoch aus sothaner Delinquenten Vermögen /
denenjenigen / welchen das ihrige entwendet worden / solches hin-
wieder gehörig / nach dem Werth / den allenfalls der Beraubte
und Bestohlene eydlich anzeigen wird / zu ersetzen. Quod &
æquitati naturali, & Juri Civili, maxime consentaneum est.
Namque poena suspendii ad interesse publicum, restitutio
autem rei ablatae ad satisfactionem privatam pertinet.
Denique in casu violentæ & seditiosæ hujusmodi effra-
ctionis ne formali quidem Inquisitione est opus; sed
sola responsio summaria sufficit. verb. Gleichwie nicht
minder bey ereignenden casu und darauff erfolgender Unter-
suchung / auch der Zeit nach / keine Weitläufigkeit gestattet /
sondern sofort ohne vorgängigen sonst gewöhnlichen Inquisi-
tion-Process, bloß auff geschehene Summarische Verhör /
und Versendung derer hierüber gehaltenen Regi-
straturen und Acten x.

NOBILISSIMO, CONSULTISSIMOQUE
VIRO
JO. GODOFREDO
VOGELIO,
SUMMOS
IN VTROQUE JURE HONORES
CVM LAVDE CAPESENTI
S. D.
PRAESES.

Et si de Virtute, Eruditioneque
tua singulari, Nobilissime
VOGELI, tam præclare om-
nes, qui te norunt, existimare so-
leant, ut superflua sit omnis prædi-
catio mea; tamen nunc res ita po-
stulat, ut gratulandi officio defun-
gi necesse habeam. Jucunda est
E mihi

mihī recordatio illius temporis,
quo in hac Academia Jurispruden-
tiæ studio operam dedisti, meaque
consuetudine interiori usus, quan-
tum ingenio, industriaque posses,
quotidianis prope speciminibus,
nunc privatim, nunc publice, e-
ditis, & mihi, & universis, testa-
tum fecisti. Mirati sumus omnes
excitatissimam illam indolem tu-
am, & in literis assiduitatem; quum
semel hoc curriculum ingressus,
non interrupto diligentiae ordine,
strenue pergeres, procederesque
indies longius, neque ullam tantæ
laudis amplificandæ occasionem
prætermitteres. Tum vero a no-
bis digressus in luce versatus es,
atque usu rerum, & causis in foro
orandis doctrinam ita confirmasti,
ut nemo sit, quin Te eximio Reip.
gradu

gradu dignum, atque ad majores honores & natum, & summo studio factum, judicet. Quocirca rem Te dignam suscipis, & viam Tibi ad majora virtutis præmia, Te expectant, præparas, summum in utroque Juris rem Academicum non quem jamdiu Virtus tua magnoque omnium applausu, neque vulgari excellentis doctrinæ tuæ prædicatione & testimonio, accipis. Quam gloriæ accessionem egregiam Tibi impense gratulor, atque, uti bene Tibi ac prospere, & ex animi sententia, eveniat, opto, neque a Te quicquam ardentius expeto, & rogo, quam ut mei, meæque, in Te formando, erudendoque, curæ memoriam perpetuo conserves. Ego, qui ex eo, in quo

quo constitutus sum, vitæ genere,
incredibilem voluptatem capio, &
cui, locum mutare, ut falsus, &
nescio, quo Autore, ortus rumor
numper ferebat, nunquam in men-
tibus venit, nec, quoad vivam, ut
nunc perveniet. Te votis sinceris
ditis, & in tuamque virtutem, &
tum facis, & omnes, omnemque a-
tendi rationem, quodocunque
ocasio data fuerit, prædicare
non desinam. Dabam Vitem.

bergæ d. V. Decembr.

A. MDCCXIX.

VD 18

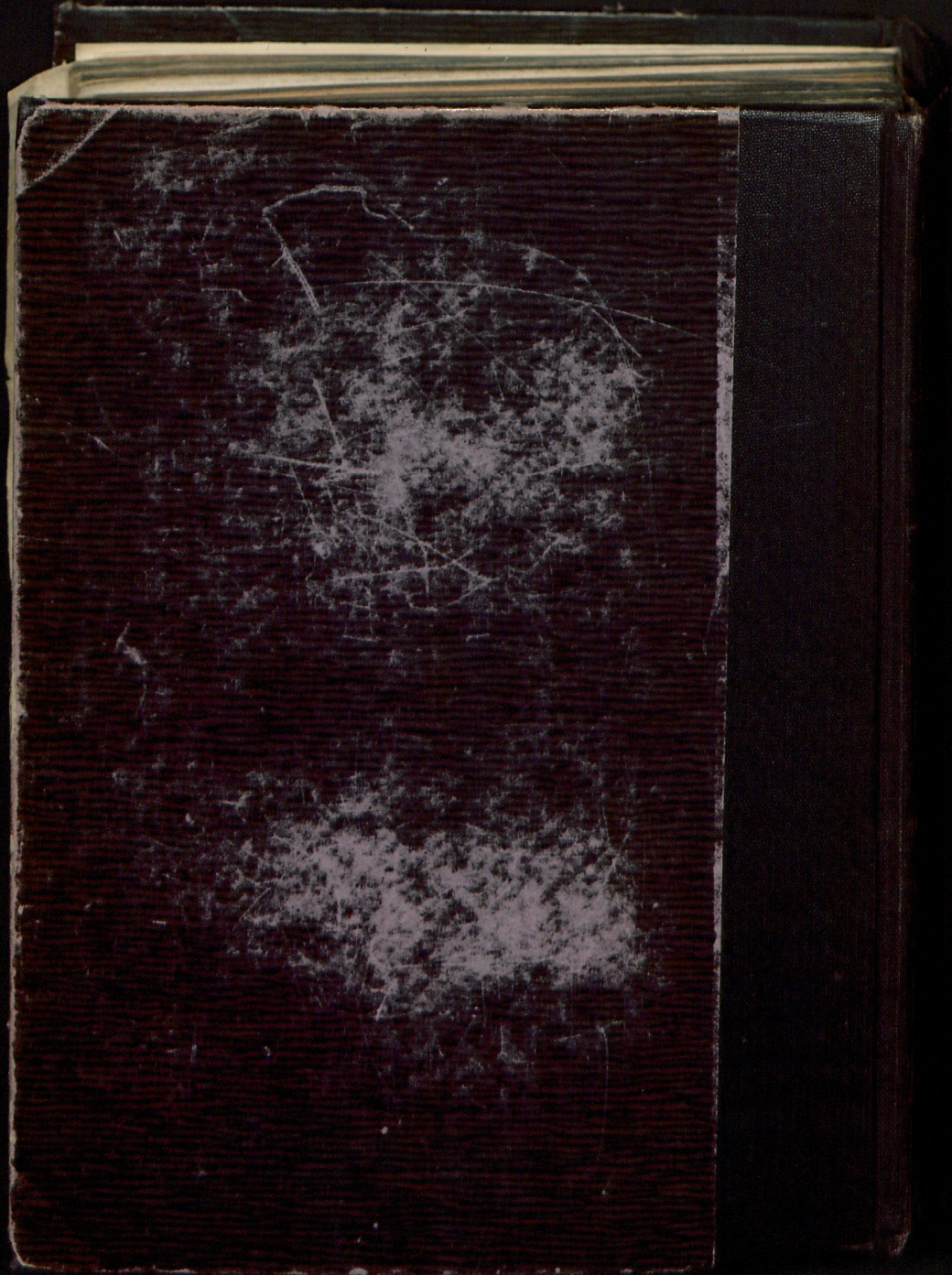
ULB Halle

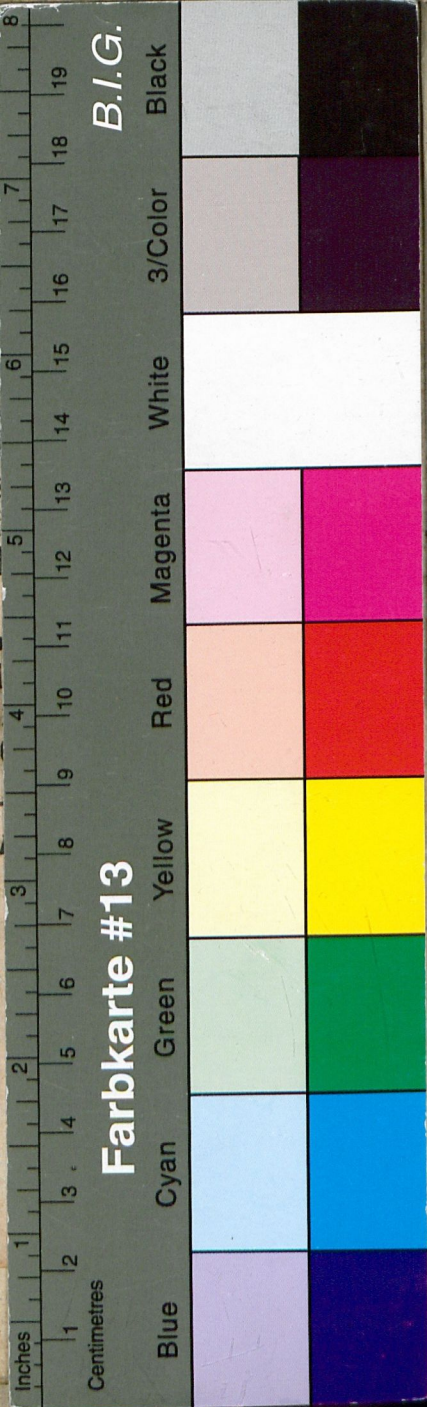
3

000 654 957

TA-OL

B.I.G.

Farbkarte #13

21

Cr. 2, num. 20

26

1719

21

DISSERTATIO INAUGURALIS
 DE
 CEREBRINA
 CERTITVDINE
 CORPORIS
 DELICTI

P. 423

QVAM
 PRAESIDE
 JO. BALTHASARE WERNHERO

JCTO, POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
 ET ELECT. SAX. CONSILIARIO AVLICO
 ET ORDINARIO, ETC.

IN ACADEMIA VITEMBERGENSI
 D. DECEMBR. M DCC XIX.

PRO CONSEQUENDIS
 SVMMIS IN VTROVQVE JVRE HONORIBVS

PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS

PVBLCIE VENTILANDAM PROPONET
 AVCTOR

JO. GODOFREDVS VOGELIVS
 DRESDENSIS.

VITEMBERGAE, EX OFFICINA VIDVAE GERDESIAE.

